

Integration of Buddhist Principles for Promote People's Participation in Community Development Wang Nang Municipality, Mueang District, Maha Sarakham Province

Phra Songkran Janthatho (Thippachot)

Public Administration Program, Faculty of Social Sciences, Mahachulalongkornrajavidyalaya University,
Roi Et Monks College, Thailand

E-mail: 6417204016@mcu.ac.th, ORCID ID: <https://orcid.org/0009-0009-0006-2491>

Received 07/09/2024

Revised 08/09/2024

Accepted 01/10/2024

Abstract

Background and Objectives: The objectives of this thesis are 1. To study the participation of the public in the development of the community of Wang Nang Municipality. 2. To compare public participation with the development of the community of Wang Nang Sub-district. 3. To present the integration of Buddhist principles to promote public participation in the development of the Wang Nang Municipal Community. Mueang District, Mahasarakham Province

Research Methodology: This research is an integrated research that surveys populations using a data collection method calculated from the formula of Taro Yamane. The statistical data were analyzed by finding the frequency, percentage, mean, standard deviation, and inferential statistics by finding the Pearson correlation coefficient. In qualitative research, in-depth interviews with key informants living in Wang Nang Sub-district Municipality were used. The data were analyzed using contextual content analysis techniques and data synthesis according to the objectives of the research.

Research Findings: 1. Public Participation in the Development of the Wang Nang Municipal Community The overall level of public participation in the principle of Sarani Dhamma 6 is very high, and the participation of the people in community development is very high. 2. Comparison of public participation with community development in Wang Nang Sub-district Classified by personal factors, it was found that gender, age, education level, occupation and income were different. Participation in local development is no different. Therefore, the research hypothesis is rejected 3. Presentation of the integration of Buddhist principles to promote public participation in the development of the community of Wang Nang Municipality. It was found that to promote public participation in community development, the principles of the Dharma should be applied in operation. To make the management of community development more effective.

Conclusion: The results of this study show the public participation of Wang Nang Sub-district Municipality and the contribution of the people to community development according to the principle of philosophy 6 as a whole, and the participation of the people in community development. In Wang Nang Sub-district Municipality, the overall level is moderate. The results of the comparison of public participation in the development of the community in Wang Nang

Sub-district by classification by personal factors showed that gender, age, education level, occupation and income were different. There is no difference in participating in local development, and the integration of Buddhist principles should promote public participation in community development. In order to make the management of community development more effective.

Keywords: Integration; Inclusion Wanorn; Community Development

การบูรณาการหลักพุทธธรรมเพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการพัฒนาชุมชน ในเทศบาล ตำบลแว้ง อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม

พระสงกรานต์ จันทาโถ (ทิพย์โชติ)

สาขารัฐประศาสนศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์ร้อยเอ็ด

บทคัดย่อ

ภูมิหลังและวัตถุประสงค์: สารนิพนธ์นี้มีวัตถุประสงค์คือ 1. เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการพัฒนาชุมชนเทศบาลตำบลแว้ง อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม 2. เพื่อเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนกับการพัฒนาชุมชนเทศบาลตำบลแว้ง อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม 3. เพื่อนำเสนอการบูรณาการหลักพุทธธรรมเพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการพัฒนาชุมชนเทศบาลตำบลแว้ง อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม

ระเบียบวิธีการวิจัย: การวิจัยนี้เป็นการวิจัยแบบผสมวิธี ซึ่งสำรวจจากกลุ่มประชากรด้วยวิธีการเก็บข้อมูลโดยคำนวณจากสูตรของทาร์ยามาเน่ จำนวน 374 คน และวิเคราะห์ข้อมูลเชิงสถิติพรรณนาโดยการหาค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และสถิติเชิงอนุมานโดยหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เพียร์สัน ในการวิจัยเชิงคุณภาพใช้การสัมภาษณ์เชิงลึกผู้ให้ข้อมูลสำคัญที่อาศัยในเขตเทศบาลตำบลแว้ง จำนวน 13 รูปหรือคน และวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหาประกอบบริบทและสังเคราะห์ข้อมูลตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย

ผลการวิจัย: 1. การมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการพัฒนาชุมชนเทศบาลตำบลแว้ง อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก, การมีส่วนร่วมของประชาชนหลักสาราณียธรรม 6 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากและการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการพัฒนาชุมชน ในเทศบาลตำบลแว้ง อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง 2. ผลการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนกับการพัฒนาชุมชนเทศบาลตำบลแว้ง อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคลพบว่า เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้ ต่างกัน มีส่วนร่วมในการการพัฒนาท้องถิ่นไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐานการวิจัย 3. การนำเสนอการบูรณาการหลักพุทธธรรมเพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการพัฒนาชุมชนเทศบาลตำบลแว้ง อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม พบว่า ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการพัฒนาชุมชนควรนำหลักการของสาราณียธรรมมาปรับใช้ในการดำเนินงาน เพื่อให้การบริหารจัดการพัฒนาชุมชนนั้นมีประสิทธิภาพมากขึ้น

สรุปผล: จากผลการวิจัยนี้แสดงให้เห็นว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนของเทศบาลตำบลแว้ง อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคามและการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการพัฒนาชุมชนตามหลักสาราณียธรรม 6 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก, และการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการพัฒนาชุมชน ในเทศบาลตำบลแว้ง อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ผลการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนกับการพัฒนาชุมชนเทศบาลตำบลแว้ง อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล พบว่า เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้ ต่างกัน มีส่วนร่วมในการการพัฒนาท้องถิ่นไม่แตกต่างกัน และการบูรณาการหลักพุทธธรรมควรส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการพัฒนาชุมชนควรนำหลักการของสาราณียธรรมมาปรับใช้ในการดำเนินงาน เพื่อให้การบริหารจัดการพัฒนาชุมชนนั้นมีประสิทธิภาพมากขึ้น

คำสำคัญ: การบูรณาการ; การมีส่วนร่วม; การพัฒนาชุมชน

บทนำ

การบริหารราชการส่วนท้องถิ่นในประเทศไทย เป็นรูปแบบการจัดระเบียบบริหารราชการแผ่นดินตามหลักการกระจายอำนาจการปกครอง (Decentralization) คือรัฐบาลกลางได้กระจายอำนาจทางการเมืองการปกครอง และการบริหารให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรูปแบบต่างๆ เพื่อดำเนินการจัดทำบริการสาธารณะให้แก่ประชาชนภายใต้ขอบเขตของกฎหมาย (ธัญวัฒน์ รัตนศักดิ์, 2555 : 193) เกิดขึ้นภายหลังพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าทรงปฏิรูปการปกครองแผ่นดิน และมีปรับปรุงแก้ไขมาเรื่อยมาจนถึงปี 2537 ได้มีการตราพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล โดยในครั้งแรกเป็นการยกฐานะสภาตำบล ขึ้นเป็นองค์การบริหารส่วนตำบล โดยมีสมาชิกสภาจากการเลือกตั้งส่วนหนึ่งและมาจากการแต่งตั้งส่วนหนึ่ง คณะกรรมการบริหารมีกํานันเป็นประธานคณะกรรมการโดยตำแหน่ง ต่อมาได้มีการแก้ไขพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล (ฉบับที่ 3) พ.ศ.2542 ให้มีการเลือกสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล และคณะผู้บริหารมาจากความเห็นชอบจากสภาองค์การบริหารส่วนตำบลและมีการแก้ไขอีกครั้งในปี พ.ศ. 2546 โดยกำหนดให้นายกองค์การบริหารส่วนตำบลมาจากการเลือกตั้งโดยตรงของประชาชนในจังหวัดนั้น (ธัญวัฒน์ รัตนศักดิ์, 2555 : 196)

รัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบันนั้น คือรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 รัฐธรรมนูญไทย ได้ให้ข้อมูลว่า ประเทศไทยมีรูปแบบรัฐเป็นราชาธิปไตยภายใต้รัฐธรรมนูญ และมีการปกครองในระบอบประชาธิปไตยแบบรัฐสภา ได้กำหนดให้มีการแบ่งแยกอำนาจระหว่างอำนาจนิติบัญญัติ บริหาร และตุลาการ และรัฐธรรมนูญแต่ละฉบับกำหนดให้ ผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภามาจากการเลือกตั้งและการแต่งตั้งแตกต่างกันไป เช่นเดียวกับพระราชอำนาจของพระมหากษัตริย์ (สถาบันพระปกเกล้า, 2561) ซึ่งประเทศไทยมีรัฐธรรมนูญมาแล้วถึง 20 ฉบับ ทุกฉบับมีหลักการที่ตรงกันประการหนึ่งคือ ประชาชนเป็นเจ้าของอำนาจอิสระสูงสุด ที่เรียกว่า อำนาจอธิปไตย แม้ว่าในอดีตที่ผ่านมา ประชาชนไทยจะไม่ได้มีส่วนร่วมในการเมืองการปกครองเท่าที่ควร แต่เมื่อกระแสการเป็นประชาธิปไตยของโลกได้เข้าสู่ประเทศไทยก็ทำให้ประชาชนรู้ถึงการที่ตนควรมีสิทธิ เสรีภาพ และมีส่วนร่วมในทางการเมืองมากขึ้น นำมาสู่การปฏิรูประบบการเมืองไทยที่เห็นได้ชัดในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 ต่อเนื่องมาจนถึงรัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบัน ซึ่งให้ความสำคัญกับกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนเป็นอย่างมาก (สถาบันพระปกเกล้า, 2561)

แนวโน้มของระบอบประชาธิปไตยซึ่งกำลังดำเนินไปในทุกวันนี้ การเพิ่มขึ้นของการให้มีส่วนร่วมของประชาชนในการตัดสินใจของรัฐบาลกลายเป็นนิยามของประชาธิปไตย ทำให้การมีส่วนร่วมของประชาชนเป็นความจำเป็นที่จะต้องดำเนินการตามกฎหมาย หรือเป็นสิ่งที่ต้องกระทำก่อนการตัดสินใจของรัฐบาล รวมทั้ง ยังถือเป็นเงื่อนไขที่จะต้องจัดให้มีการพิจารณาให้ทุนในโครงการพัฒนาเศรษฐกิจระหว่างประเทศของธนาคารโลกและธนาคารอื่นในภูมิภาค นอกจากภาครัฐแล้ว บริษัทเอกชนจำนวนมากได้ดำเนินโครงการการมีส่วนร่วมของประชาชนโดยถือเป็นส่วนหนึ่งของการตัดสินใจเกี่ยวกับการหาที่ตั้งโครงการ การจัดการด้านสิ่งแวดล้อม หรือการเยียวยาแก้ไขแก่ผู้ได้รับผลกระทบ เพื่อให้โครงการที่จะจัดทำขึ้นได้รับการยอมรับและสนับสนุนจากประชาชนอย่างแท้จริง (เรณูมาศ รักษาแก้ว, 2561)

ด้วยเหตุนี้การนำหลักพุทธธรรมมาประยุกต์ใช้ จึงเป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องพัฒนาให้มีคุณภาพ เพราะมนุษย์เป็นปัจจัยที่สำคัญยิ่งต่อการพัฒนาสิ่งต่าง ๆ ดังนั้น จึงจำเป็นที่จะต้องสร้างคนให้มีความรู้มีความสามารถ มีทักษะพื้นฐานที่จำเป็น มีลักษณะนิสัยจิตใจที่ดีงาม มีความพร้อมที่จะต่อสู้เพื่อตนเองและสังคม มีความพร้อมที่จะประกอบกิจการงานอาชีพได้ การศึกษาพัฒนาคุณภาพชีวิตก็เพื่อให้ได้พัฒนาไปในทิศทางที่ถูกต้องเหมาะสม และเจริญยิ่งขึ้นไป โดยการศึกษาหลักธรรมที่เหมาะสมเพื่อนำมาประยุกต์ใช้ในการพัฒนาชุมชน

และเครื่องมือหรือแนวทางของประชาชนและภาครัฐที่เกี่ยวข้องเพื่อนำมาบูรณาการ โดยวิเคราะห์หลักธรรม โดยมุ่งไปเน้นไปที่หลักธรรมที่ทำให้เกิดความสามัคคี เป็นหลักธรรมที่เป็นบ่อเกิดแห่งความสำเร็จเป็นแหล่งพลัง อันยิ่งใหญ่ที่สามารถสร้างสรรค์ความเจริญก้าวหน้าและความมั่นคงให้เกิดขึ้นได้ เป็นสิ่งที่สมาชิกในชุมชนทุกคนควรที่จะตระหนักเอาใจใส่ และร่วมกันสร้างสรรค์ขึ้นให้มากที่สุดหลักธรรมนั้นคือสาราณียธรรม 6 หมายถึง ธรรมเป็นเหตุให้ระลึกถึงกัน 6 ประการ เป็นคุณธรรมที่ทำให้คนเราไม่เห็นแก่ตัว แต่จะคิดถึงคนอื่น เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่แก่ผู้อื่น เข้าใจคนอื่นมากขึ้น ระลึกถึงกัน ผูกพันเชื่อมโยงบุคคลไว้ด้วยน้ำใจ ดังนั้น ความร่วมมือ ร่วมใจกัน ของชุมชนจึงจำเป็นต้องอาศัยหลักสาราณียธรรมเป็นเครื่องมือในการสร้างความร่วมมือ และนำไปสู่ การพัฒนาชุมชนที่ตนอาศัยอยู่ อุทัย ดุลยเกษม และอรศรีงามวิทยาพงศ์ (8-10)

จากประเด็นปัญหาสำคัญดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาเกี่ยวกับการบูรณาการ หลักธรรมเพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการพัฒนาชุมชนเทศบาลตำบลแวงน่าง อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม ที่ความเจริญด้านอุตสาหกรรมขยาย กระจายเข้าสู่ชุมชนเป็นอุตสาหกรรม ทำให้เกิดการ เปลี่ยนแปลงจาก สังคมในอดีต ทำให้พื้นที่การเกษตรกรรมถูกลดความสำคัญลงไปเรื่อยๆ ส่งผลให้การพัฒนา ชุมชนในสังคมไทยเกิดการเปลี่ยนแปลง และเพื่อเป็นแนวทางทำให้ชุมชนเกิดความร่วมคิด ความร่วมมือ ทำ กิจกรรมร่วมกันร่วมทำร่วมตัดสินใจ และร่วมรับผิดชอบ โดยมีความเข้าใจในหลักธรรมและนำไปใช้ให้เกิดผล ตามลำดับซึ่งเป็นสิ่งสำคัญและจำเป็นที่จะต้องคงอยู่ตลอดไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการพัฒนาชุมชนเทศบาลตำบลแวงน่าง อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม
2. เพื่อเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนกับการพัฒนาชุมชนเทศบาลตำบลแวงน่าง อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม
3. เพื่อนำเสนอการบูรณาการหลักพุทธธรรมเพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการพัฒนา ชุมชนเทศบาลตำบลแวงน่าง อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม

การทบทวนวรรณกรรม

การบูรณาการ ตรงกับภาษาอังกฤษคือ Integration หมายถึง การทำสิ่งทีบกพร่องให้สมบูรณ์ ไม่มีสิ่งใด ขาดหาย หรือเป็นการรวมสิ่งหนึ่งเข้ากับอีกสิ่งหนึ่งเพื่อทำให้สิ่งเดิมเพิ่มพูนหรือสมบูรณ์ยิ่งขึ้น เป็นการเอื้อ ประโยชน์ต่อกัน เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์ (2546:4-8) ซึ่งการทำให้สมบูรณ์ หมายถึง ทำให้หน่วยย่อยๆ ที่มี ความสัมพันธ์กัน ร่วมกันทำหน้าที่อย่างผสมกลมกลืนเป็นองค์รวมหนึ่งเดียวที่มีความครบถ้วนสมบูรณ์ในตนเอง พระมหาหรรษา ธมฺมหาโส และคณะ (2555:1)

การบูรณาการ หมายถึง การทำให้หน่วยย่อยทั้งหลายที่สัมพันธ์อิงอาศัยซึ่งกันและกันเข้า มาร่วมทำ หน้าที่ประสานกลมกลืนเป็นองค์รวมหนึ่งเดียวมีความครบถ้วนสมบูรณ์ในตัว การบูรณาการ นั้นเราจะเอา หน่วยย่อยหน่วยหนึ่งมารวมเข้าในองค์รวมที่มีหน่วยย่อยอื่นอยู่แล้วก็ได้ หรือจะเอาหน่วย ย่อยทั้งหลายที่ต่าง แยกกันอยู่มารวมเข้าด้วยกันเป็นองค์รวมก็ได้ซึ่งเรียกว่าบูรณาการทั้งสิ้น แต่ข้อ สำคัญจะต้องมีตัวยึดที่เป็น หลักอยู่ 3 อย่าง ในเรื่องบูรณาการ พรธิดา วิเศษศิลปานนท์ และคณะ (2556:13-14) (1) มีหน่วยย่อย องค์ประกอบ ขึ้นส่วน อวัยวะ ขึ้น ระดับ หรือแง่ด้านที่จะเอามาประมวล เข้าด้วยกัน อันนี้เป็นสิ่งที่จะเอามา ประมวลเข้าด้วยกันคือ สิ่งย่อย ส่วนย่อย (2) หน่วยย่อยเป็นต้นนั้น มีความสัมพันธ์เชื่อมโยงอิงอาศัยซึ่งกันและ

กัน อันนี้อาจจะเลย ไปถึงลักษณะที่ว่ายืดหยุ่นปรับตัวได้ มีความเคลื่อนไหวตลอดเวลาด้วย (3) เมื่อรวมเข้าด้วยกันแล้วก็จะเกิดความครบถ้วนเต็มบริบูรณ์ โดยมีความประสานกลมกลืนเกิดภาวะได้ที่พอดีหรือสมดุลก็จะทำให้การรวมนั้นก็มีชีวิตดำรงอยู่และดำเนินไปด้วยดี อันจะเป็นภาวะของบูรณาการ

ความหมายของการมีส่วนร่วมของประชาชน

ยุวัฒน์ วุฒิเมธี (2526) การมีส่วนร่วมของประชาชนเป็นกระบวนการที่เปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการคิด การตัดสินใจ และการรับผิดชอบต่อเรื่องต่าง ๆ ที่ส่งผลกระทบต่อชีวิตของพวกเขา การมีส่วนร่วมนี้ช่วยให้ประชาชนมีบทบาทในการพัฒนาชนบทและแก้ไขปัญหาสังคม ซึ่งนำไปสู่การปรับปรุงคุณภาพชีวิตของชุมชนได้ นอกจากนี้ ผู้นำการเปลี่ยนแปลงต้องเข้าใจว่ามนุษย์ทุกคนมีความปรารถนาที่จะอยู่ร่วมกันอย่างเป็นธรรมและพร้อมที่จะอุทิศตนเพื่อส่วนรวม ตราบใดที่พวกเขาได้รับโอกาสและการแนะนำที่ถูกต้องในการพัฒนา

พัฒน์ บุญยรัตพันธุ์ (2517:129) การมีส่วนร่วมหมายถึงกระบวนการที่ส่งเสริมให้ประชาชนมีความเต็มใจในการเข้ามามีบทบาทในการกำหนดการเปลี่ยนแปลงที่ส่งผลต่อตนเอง โดยประชาชนจะได้ตัดสินใจด้วยตนเองและมีส่วนร่วมในกระบวนการดำเนินการเพื่อบรรลุวัตถุประสงค์ตามที่ตั้งใจไว้ ทั้งนี้กระบวนการต้องไม่ถูกกำหนดหรือบังคับจากบุคคลภายนอก แต่ควรเป็นไปตามความต้องการและการตัดสินใจของประชาชนเอง

ความหมายของการพัฒนาชุมชน

การพัฒนาชุมชน (Community development) ตามหลักการพื้นฐานเป็นกระบวนการให้การศึกษาแก่ประชาชนให้สามารถพึ่งตนเองได้ หรือช่วยตนเองได้ ในการคิด การตัดสินใจ และการดำเนินงานแก้ไขปัญหา ตลอดจนสนองความต้องการของตนเองและส่วนรวม การพัฒนาเป็นขบวนการส่งเสริมความเป็นอยู่ของประชาชนให้ดีขึ้นโดยให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมการพัฒนาชุมชนได้มีกำเนิดขึ้น และเป็นที่ยอมรับกันมานานแล้ว และจากการที่การพัฒนาชุมชนได้ถูกนำมาใช้และรับการยอมรับอย่างแพร่หลายจึงได้มีองค์การหน่วยงาน และนักวิชาการได้ให้ความหมายของการพัฒนา ดังต่อไปนี้

สัญญา สัญญาวิวัฒน์ (2526:4-5) การพัฒนา เป็นภาษาไทย ที่แปลมาจากคำว่า “Development” โดยให้ความหมายของการพัฒนาแบ่งเป็นสองอย่าง ประการแรกการเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีขึ้น และประการที่สอง มีการวางแผนกำหนดทิศทางเพื่อไปสู่เป้าหมายการดำเนินงานอย่างชัดเจน

ยุวุฒิ วุฒิเมธี (2526:4-5) การพัฒนา กระทำให้เกิดขึ้น คือ เปลี่ยนสภาพหนึ่งไปสู่สภาพหนึ่งที่ดีกว่า

อร เฉลิมพงษ์ (2542:3) เป็นการเปลี่ยนแปลงของระบบต่างๆ ที่นอกเหนือไปจากระบบปกติ โดยปกติแล้วสิ่งต่างๆ ย่อมมีความเจริญ และเสื่อมไปตามสภาพ แต่สังคมที่พัฒนา คือ สังคมที่มีทิศทางแห่งความก้าวหน้าเจริญขึ้น

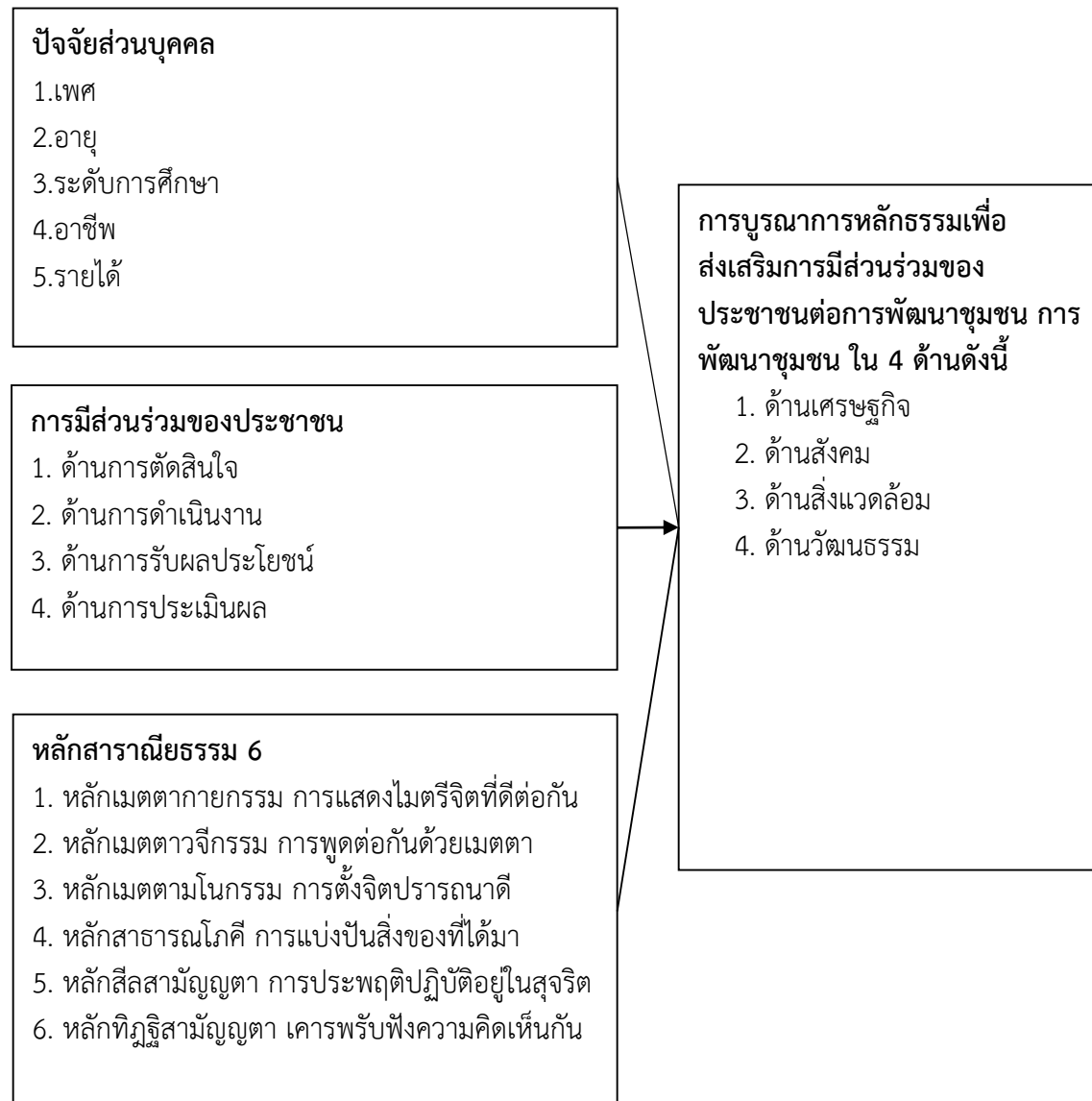
วิรัช วิรัชนิภาวรรณ (2551:6) การเปลี่ยนแปลงที่มีการกระทำให้เกิดขึ้นหรือมีการวางแผนกำหนดทิศทางไว้ล่วงหน้าโดยการเปลี่ยนแปลงนี้ต้องเป็นไปในทางที่ดีขึ้น

กรอบแนวคิดการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยมุ่งศึกษาวิจัยเรื่อง “การบูรณาการหลักธรรมเพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการพัฒนาชุมชน เทศบาลตำบลเวียงน้าง อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม” จากการทบทวนแนวคิดทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยกำหนดกรอบแนวคิดการวิจัย (Conceptual Framework) ประกอบด้วย ตัวแปรต้น (Independent Variables) และตัวแปรตาม (Dependent Variables) ดังนี้

ตัวแปรอิสระ

ตัวแปรตาม

แผนภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ระเบียบวิธีการวิจัย

การวิจัย เรื่อง “การบูรณาการหลักธรรมเพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการพัฒนาชุมชน เทศบาลตำบลแวงน่าง อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม” ผู้วิจัย โดยเป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) ซึ่งเป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) ในครั้งนี้ผู้วิจัยกำหนดขอบเขต ดังนี้

ประชากรและผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

1) ขอบเขตด้านประชากร ในการวิจัยเชิงปริมาณ ประชากร (Population) ได้แก่ ประชาชนที่มีอายุ 18 ปีขึ้นไปที่มีสิทธิออกเสียงเลือกตั้งในเขตพื้นที่เทศบาลตำบลแวงน่าง อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม จำนวน 5,596 คน (ส่วนงานนโยบายและแผน, 2565) โดยใช้สูตรของ Taro Yamane (Yamane, 1973:727-728) ได้จำนวนประชากรกลุ่มตัวอย่าง เท่ากับ 374 คน

2) ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ในการวิจัยเชิงคุณภาพ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) ได้แก่ การสัมภาษณ์เชิงลึกผู้ให้ข้อมูลสำคัญ 7 กลุ่มที่อาศัยในพื้นที่เทศบาลตำบลเวียงน้าง จำนวน 13 รูป/คน ได้แก่ 1) นักวิชาการด้านพระพุทธศาสนา 2) ผู้บริหารระดับสูง 3) นักวิชาการทางรัฐประศาสนศาสตร์ 4) ข้าราชการการเมือง 5) ข้าราชการการประจำ 6) ผู้นำชุมชน และ 7) ตัวแทนชาวบ้าน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเชิงปริมาณ

ประกอบด้วยแบบสอบถามที่กลุ่มผู้วิจัยสร้างขึ้นตามแนวความคิดของการศึกษาโดยครอบคลุมวัตถุประสงค์และกรอบแนวคิดของการศึกษา โดยแบ่งออกเป็น 4 ตอนดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ การศึกษา อาชีพ และรายได้ โดยแบบสอบถามเป็นแบบให้เลือกตอบ

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับการการบูรณาการหลักสราณียธรรม 6 ได้แก่ 1. หลักเมตตา 2. หลักเมตตาวิกรม 3. หลักเมตตา 4. หลักสราณโภคิ 5. หลักศีลสามัญญตา 6. หลักทิวฐิสามัญญตา และแบบสอบถามเกี่ยวกับการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนประกอบด้วย 1. ด้านการตัดสินใจ 2. ด้านการดำเนินงาน 3. การรับผลประโยชน์ 4. ด้านการประเมินผล

ตอนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับการพัฒนาชุมชน เทศบาลตำบลเวียงน้าง อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม ได้แก่ 1. ด้านเศรษฐกิจ 2. ด้านสังคม 3. ด้านสิ่งแวดล้อม 4. ด้านวัฒนธรรม

ตอนที่ 4 แบบสอบถามเกี่ยวกับแนวทางการการประยุกต์ใช้หลักธรรมเพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการพัฒนาชุมชนเทศบาลตำบลเวียงน้าง อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม มีลักษณะเป็นแบบสอบถามปลายเปิด (Open ended Question) ให้เลือกตอบแบบเสรี แบบสอบถามมีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale) 5 ระดับคือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุดโดยมีเกณฑ์การให้น้ำหนักของคะแนนดังนี้

5 หมายถึง	อยู่ในระดับ	มากที่สุด
4 หมายถึง	อยู่ในระดับ	มาก
3 หมายถึง	อยู่ในระดับ	ปานกลาง
2 หมายถึง	อยู่ในระดับ	น้อย
1 หมายถึง	อยู่ในระดับ	น้อยที่สุด

เกณฑ์ที่ใช้แปลผลข้อคำถามที่ได้จากการประเมินผล ดังนี้

ช่วงค่าเฉลี่ย	การแปลความหมาย
ค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 4.51 – 5.00	กำหนดให้อยู่ในเกณฑ์ มากที่สุด
ค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 3.51 – 4.50	กำหนดให้อยู่ในเกณฑ์ มาก
ค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 2.51 – 3.50	กำหนดให้อยู่ในเกณฑ์ ปานกลาง
ค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 1.51 – 2.50	กำหนดให้อยู่ในเกณฑ์ น้อย
ค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 1.00 – 1.50	กำหนดให้อยู่ในเกณฑ์ น้อยที่สุด

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเชิงคุณภาพ

ในการวิจัยนี้ใช้แบบสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) แบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 แบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับข้อมูลส่วนตัวของผู้ให้สัมภาษณ์

ตอนที่ 2 แบบสัมภาษณ์การบูรณาการหลักธรรมเพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนกับการพัฒนาชุมชนเทศบาลตำบลเวียงน้าง อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม โดยมีขั้นตอนการสร้างเครื่องมือ ดังนี้

1) ศึกษาวิธีการสร้างแบบสัมภาษณ์ที่ใช้ในการเก็บข้อมูลจากเอกสาร ตำราและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อเป็นแนวทางในการกำหนดกรอบความคิดในการสร้างแบบสัมภาษณ์

2) ศึกษาแนวคิด และทฤษฎีและเอกสารการวิจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องโดยพิจารณาถึงรายละเอียดต่าง ๆ เพื่อให้ครอบคลุมวัตถุประสงค์ของการวิจัยที่กำหนดไว้

3) ขอคำแนะนำจากอาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อใช้เป็นแนวทางในการสร้างแบบสัมภาษณ์

4) สร้างแบบสัมภาษณ์ให้ครอบคลุมวัตถุประสงค์ของการวิจัยเพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) เพื่อนำมาวิเคราะห์

วิธีรวบรวมข้อมูล

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยมีขั้นตอนดังนี้

1) ขอหนังสือจากผู้อำนวยการหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต วิทยาลัยสงฆ์ร้อยเอ็ด ถึงผู้นำในพื้นที่เทศบาลตำบลแวงน่าง อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการตอบแบบสอบถามของประชาชนที่อาศัยอยู่ในเขตเทศบาลตำบลแวงน่าง อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม

2) ทำแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ เพื่อนำไปเก็บข้อมูลกับประชาชนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่เทศบาลตำบลแวงน่าง อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม ที่เป็นกลุ่มตัวอย่างจำนวน 374 ชุด และเก็บแบบสอบถามคืนด้วยตนเอง ตรวจสอบความถูกต้อง เพื่อให้ได้ข้อมูลที่สมบูรณ์ถูกต้องทั้งหมด 374 ชุด

3) นำข้อมูลที่ได้ไปวิเคราะห์และประมวลผลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์ต่อไป

4) นำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์มาถอดเสียงและบันทึกเป็นข้อความ นำข้อความจากการสัมภาษณ์และการจดบันทึกมาจำแนกเป็นประเด็นและเรียบเรียงเฉพาะประเด็นที่เกี่ยวข้องกับวัตถุประสงค์การวิจัยวิเคราะห์คำให้สัมภาษณ์ของผู้ให้ข้อมูลสำคัญตามวัตถุประสงค์การวิจัย โดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis Technique) ประกอบบริบท (Context) สังเคราะห์ข้อมูลตามวัตถุประสงค์การวิจัยและนำเสนอต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูลและการแปลผล

เมื่อผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์โดยใช้สถิติ ดังนี้

สถิติพรรณนา (Descriptive Statistics) สำหรับอธิบายลักษณะทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างและพรรณนาการบูรณาการหลักธรรมเพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนกับการพัฒนาชุมชนเทศบาลตำบลแวงน่าง อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม สถิติที่ใช้ คือ ค่าความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

สถิติอนุมาน (Inferential Statistics) ใช้สำหรับทดสอบสมมติฐาน เพื่อเปรียบเทียบระดับการบูรณาการหลักธรรมเพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนกับการพัฒนาชุมชนเทศบาลตำบลแวงน่าง อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม โดยจำแนกตาม เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพและรายได้ ในพื้นที่วิเคราะห์โดยการทดสอบค่าที (t-test) ในกรณีตัวแปรต้นสองกลุ่ม และการทดสอบค่าเอฟ (F-test) ด้วยวิธีการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One Way ANOVA) ในกรณีตัวแปรต้นตั้งแต่สามกลุ่มขึ้นไป เมื่อพบว่ามีความแตกต่างจะทำการเปรียบเทียบความแตกต่างค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ด้วยวิธีผลต่างเป็นสำคัญน้อยที่สุด (Least Significant Difference : LSD.)

การวิเคราะห์ข้อมูลจากคำถามปลายเปิด (Open ended Question) การบูรณาการหลักธรรมเพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนกับการพัฒนาชุมชนเทศบาลตำบลแวงน่าง อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม และข้อเสนอแนะอื่น ๆ วิเคราะห์โดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis technique) ประกอบบริบทนำเสนอเป็นความเรียงประกอบตาราง โดยการแจกแจงความถี่ของผู้ตอบคำถามปลายเปิด

ผลการวิจัย

1. ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการพัฒนาชุมชนเทศบาลตำบลแวงน่าง อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม แสดงดังตารางดังต่อไปนี้

ตารางที่ 1 แสดงจำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม

ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม		จำนวน	ร้อยละ
เพศ	ชาย	182	48.70
	หญิง	192	51.30
	รวม	374	100.00
อายุ	18 - 20 ปี	31	8.30
	21 - 30 ปี	24	6.42
	31 - 40 ปี	64	17.10
	41 - 50 ปี	101	27.00
	51 - 60	97	25.94
	61 ปีขึ้นไป	57	15.24
	รวม	374	100.00
การศึกษา	ประถมศึกษา	171	45.72
	มัธยมศึกษา	121	32.35
	ปวช./อนุปริญญา	42	11.23
	ปริญญาตรีขึ้นไป	40	10.70
	รวม	374	100.00
อาชีพ	รับราชการ	54	14.44
	รัฐวิสาหกิจ	34	9.10
	เกษตรกร	91	24.33
	รับจ้าง	110	29.41
	ค้าขาย/ธุรกิจส่วนตัว	79	21.12
	อื่นๆ	6	1.60
	รวม	374	100.00
รายได้	ต่ำกว่า 5,000 บาท	144	38.50
	5,001 - 15,000 บาท	140	37.43
	15,001 - 20,000 บาท	46	12.30
	20,001 บาทขึ้นไป	44	11.77
	รวม	374	100.00

จากตารางที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามเรื่อง “การบูรณาการหลักพุทธธรรมเพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการพัฒนาชุมชน ในเทศบาลตำบลเวียงนาง อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม ” จำแนกได้ดังนี้

เพศ จากการศึกษาพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีจำนวน 192 คน คิดเป็นร้อยละ 51.30 เพศชายมีจำนวน 182 คน คิดเป็นร้อยละ 48.70 ของผู้ตอบแบบสอบถาม

อายุ จากการศึกษาพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 41-50 ปี จำนวน 101 คน คิดเป็นร้อยละ 27.00 รองลงมา มีอายุระหว่าง 51-60 ปี จำนวน 97 คน คิดเป็นร้อยละ 25.94 ถัดมา มีอายุระหว่าง 31-40 ปี จำนวน 64 คน คิดเป็นร้อยละ 17.10 ถัดมา มีอายุ 61 ปีขึ้นไป จำนวน 57 คน คิดเป็นร้อยละ 15.24 ถัดมา มีอายุระหว่าง 18 - 20 ปี จำนวน 31 คน คิดเป็นร้อยละ 8.30 สุดท้าย มีอายุระหว่าง 21-30 ปี จำนวน 24 คน คิดเป็นร้อยละ 6.42 ตามลำดับ

ระดับการศึกษา จากการศึกษาพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีการศึกษาระดับประถมศึกษา จำนวน 171 คน คิดเป็นร้อยละ 45.72 รองลงมา มีการศึกษาระดับมัธยมศึกษา จำนวน 121 คน คิดเป็นร้อยละ 32.35 ถัดมา มีการศึกษาระดับ ปวช./อนุปริญญา จำนวน 42 คน คิดเป็นร้อยละ 11.23 สุดท้าย ผู้ที่มีการศึกษาระดับปริญญาตรีขึ้นไป จำนวน 40 คน คิดเป็นร้อยละ 10.70 ของผู้ตอบแบบสอบถาม

อาชีพ จากการศึกษาพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีอาชีพรับจ้าง จำนวน 110 คน คิดเป็นร้อยละ 29.41 รองลงมา มีอาชีพเกษตรกร จำนวน 91 คน คิดเป็นร้อยละ 24.33 ถัดมา มีอาชีพค้าขาย จำนวน 79 คน คิดเป็นร้อยละ 21.12 อาชีพรับราชการ มีจำนวน 54 คน คิดเป็นร้อยละ 14.44 อาชีพรัฐวิสาหกิจ มีจำนวน 34 คน คิดเป็นร้อยละ 9.10 และสุดท้าย อาชีพอื่นๆ มีจำนวน 6 คน คิดเป็นร้อยละ 1.60 ของผู้ตอบแบบสอบถาม

รายได้ จากการศึกษาพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีรายได้เฉลี่ยต่อต่ำกว่า 5,000 บาท จำนวน 144 คน คิดเป็นร้อยละ 38.50 รองลงมา มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน 5,001-15,000 บาท จำนวน 140 คน คิดเป็นร้อยละ 37.43 รายได้เฉลี่ยต่อเดือน 15,001-20,000 บาท มีจำนวน 46 คน คิดเป็นร้อยละ 12.30 และมีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนตั้งแต่ 20,000 บาทขึ้นไปจำนวน 44 คน คิดเป็นร้อยละ 11.77 ของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตารางที่ 2 แสดงระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการพัฒนาชุมชน ในเทศบาลตำบลเวียงน้าง อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม ผลการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชน	ระดับการมีส่วนร่วม		
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1. ด้านการตัดสินใจ	3.47	0.44	ปานกลาง
2. ด้านการดำเนินกิจกรรม	3.55	0.52	มาก
3. ด้านการรับผลประโยชน์	3.75	0.51	มาก
4. ด้านการประเมินผล	3.82	0.49	มาก
รวม	3.65	0.49	มาก

จากตารางที่ 2 พบว่า ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการพัฒนาชุมชน ในเทศบาลตำบลเวียงน้าง อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ =3.65 S.D. =0.49)

ตารางที่ 3 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนหลักสาราณียธรรม 6

การมีส่วนร่วมของประชาชนหลักสาราณียธรรม 6	ระดับการมีส่วนร่วม		
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1. เมตตาการุณยธรรม การแสดงไมตรีจิตที่ดีต่อกัน	3.55	0.45	มาก
2. เมตตาวชิกรรณ การพูดต่อกันด้วยเมตตา	3.76	0.36	มาก

การมีส่วนร่วมของประชาชนหลักสาราณียธรรม 6	ระดับการมีส่วนร่วม		
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
3. เมตตามโนกรรม การตั้งจิตปรารถนาดี	3.47	0.43	ปานกลาง
4. สาธารณโภคี การแบ่งปันสิ่งของที่ได้มา	3.58	0.40	มาก
5. สีสสามัญญตา การประพฤติปฏิบัติอยู่ในสุจริต	3.50	0.42	ปานกลาง
6. ทิฏฐิสามัญญตา เคารพรับฟังความคิดเห็นกัน	3.59	0.39	มาก
รวม	3.57	0.49	มาก

จากตารางที่ 3 พบว่า ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนหลักสาราณียธรรม 6 ต่อการพัฒนาชุมชน ในเทศบาลตำบลเวียงน้าง อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.57$ S.D. =0.49)

ตารางที่ 4 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการมีส่วนร่วมของประชาชน

ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการพัฒนาชุมชน ในเทศบาลตำบลเวียงน้าง อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม	ระดับการมีส่วนร่วม		
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1. ด้านเศรษฐกิจ	3.31	0.54	ปานกลาง
2. ด้านสังคม	3.59	0.55	มาก
3. ด้านวัฒนธรรม	3.59	0.54	มาก
4. ด้านสิ่งแวดล้อม	3.59	0.55	มาก
รวม	3.49	0.54	ปานกลาง

จากตารางที่ 4 พบว่า ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการพัฒนาชุมชน ในเทศบาลตำบลเวียงน้าง อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.49$ S.D. =0.54)

2. ผลเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนกับการพัฒนาชุมชนเทศบาลตำบลเวียงน้าง อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม

ตารางที่ 5 ผลสรุปโดยรวมการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการพัฒนาชุมชน ในเทศบาลตำบลเวียงน้าง อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคลตามสมมติฐานที่ 1 – 5 (n=374)

สมมติฐาน	ตัวแปรต้น	ตัวแปรตาม	ค่า t	ค่า F	Sig.	ผลการศึกษา	
						ยอมรับ	ปฏิเสธ
1.	เพศ	การมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการพัฒนาชุมชน	- 0.77 1	-	0.441	-	✓
2.	อายุ	การมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการพัฒนาชุมชน	-	1.642	0.633	-	✓

สมมติฐาน	ตัวแปรต้น	ตัวแปรตาม	ค่า t	ค่า F	Sig.	ผลการศึกษา	
						ยอมรับ	ปฏิเสธ
3.	ระดับการศึกษา	การมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการพัฒนาชุมชน	-	0.343	0.794	-	✓
4.	อาชีพ	การมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการพัฒนาชุมชน	-	0.976	0.421	-	✓
5.	รายได้	การมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการพัฒนาชุมชน	-	0.305	0.822	-	✓

จากตารางที่ 5 ผลสรุปโดยรวมการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการพัฒนาชุมชน ในเทศบาลตำบลเวียง อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม ดังนี้
ประชาชนที่มีเพศต่างกัน มีส่วนร่วมของประชาชนต่อการพัฒนาชุมชน ในเทศบาลตำบลเวียง อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐานการวิจัย

ประชาชนที่มีอายุต่างกัน มีส่วนร่วมของประชาชนต่อการพัฒนาชุมชน ในเทศบาลตำบลเวียง อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐานการวิจัย

ประชาชนที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีส่วนร่วมของประชาชนต่อการพัฒนาชุมชน ในเทศบาลตำบลเวียง อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐานการวิจัย

ประชาชนที่มีอาชีพกัน มีส่วนร่วมของประชาชนต่อการพัฒนาชุมชน ในเทศบาลตำบลเวียง อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐานการวิจัย

ประชาชนที่มีรายได้ต่างกัน มีส่วนร่วมของประชาชนต่อการพัฒนาชุมชน ในเทศบาลตำบลเวียง อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐานการวิจัย

3. การบูรณาการหลักพุทธธรรมเพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการพัฒนาชุมชนเทศบาลตำบลเวียง อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม

พบว่า แนวทางการบูรณาการหลักพุทธธรรมเพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการพัฒนาชุมชนเทศบาลตำบลเวียง อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม ดังนี้ การส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการพัฒนาชุมชนควรนำหลักการของสาราณียธรรมมาปรับใช้ในการดำเนินงาน เพื่อให้การบริหารจัดการพัฒนาชุมชนนั้นมีประสิทธิภาพมากขึ้น ดังนี้ ส่งเสริมให้ประชาชนยอมรับในความคิดเห็นที่แตกต่างและสามารถสามารถอยู่ร่วมกับคนในชุมชนได้ ส่งเสริมให้มีการกระจายรายได้ที่เป็นธรรมและจัดความเหลื่อมล้ำมิให้ช่องว่างระหว่างชนชั้นระหว่างคนในชุมชนมากนัก ส่งเสริมให้ประชาชนความสำคัญแก่ทุกคนโดยไม่เลือกชั้นวรรณะ เพศ หรืออายุ เพราะถือว่าทุกคนมีความเสมอภาคกัน ส่งเสริมให้ประชาชนมีการรักษาระเบียบวินัยกฎระเบียบ ข้อบังคับแก่คนในชุมชน ในด้านสิ่งแวดล้อมในชุมชน

สรุปและอภิปรายผล

การศึกษา เรื่อง การบูรณาการหลักพุทธธรรมเพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการพัฒนาชุมชนเทศบาลตำบลเวียง อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม ได้นำผลที่พบจากการศึกษา สามารถนำมาอภิปรายผลได้ ดังนี้

1. ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชน พบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการพัฒนาชุมชน ในเทศบาลตำบลแวงน่าง อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านการตัดสินใจ ประชาชนมีส่วนร่วมในการการบริหารจัดการให้คนในชุมชนตอบสนองและอยากมีส่วนร่วมได้สินค้าและการบริการอย่างพอเพียง มีส่วนร่วมในการเสนอความคิดเห็นเมื่อคณะกรรมการชุมชนตัดสินใจเลือกโครงการ ด้านการดำเนินกิจกรรม การพัฒนาในครัวเรือนมาทำให้การพัฒนาชุมชนของเทศบาลตำบลร่วมกัน และมีส่วนร่วมการกำหนดหลักเกณฑ์การพัฒนาชุมชน ด้านผลประโยชน์ การรับผลประโยชน์จากชุมชนที่มีการพัฒนาร่วมกับเทศบาลตำบล และประชาชนการพัฒนาชุมชนมากขึ้น จากการเข้าร่วมกิจกรรมต่างๆ ด้านการประเมินผล ประชาชนมีการแสดงความคิดเห็นข้อเสนอแนะของผู้นำชุมชนเทศบาลตำบล และมีการปรึกษาหารือเพื่อเตรียมการประเมินผลจากการพัฒนาชุมชน มีความสอดคล้องกับงานวิจัยของ พระเกรียงศักดิ์ กิตติปัญโญ (รักสันธิ) (2560) ศึกษาวิจัยเรื่อง "การมีส่วนร่วมของประชาชนในการกำหนดนโยบายการพัฒนาชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบลประสงค์ อำเภอท่าชนะ จังหวัดสุราษฎร์ธานี" พบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง โดยด้านเศรษฐกิจมีค่าเฉลี่ยสูงสุด ตามด้วยด้านโครงสร้างพื้นฐาน ด้านการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ส่วนด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของชุมชนมีค่าเฉลี่ยต่ำสุด นอกจากนี้ การมีส่วนร่วมยังแยกตามเพศ อายุ การศึกษา อาชีพ และรายได้ต่อเดือน ซึ่งพบว่าโดยรวมยังอยู่ในระดับปานกลางเช่นกัน

2. ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนหลักสาราณียธรรม 6 พบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการพัฒนาชุมชน ตามหลักสาราณียธรรม 6 อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า เมตตาการุณยธรรม การแสดงไมตรีจิตที่ดีต่อกัน เคารพในสิทธิเสรีภาพไม่ก้าวร้าวชีวิตส่วนตัวกับผู้อื่นในชุมชนอยู่เสมอ และกิริยาของท่านสุภาพเรียบร้อย อ่อนโยนและแสดงมิตรไมตรีกับผู้อื่นในชุมชนอยู่เสมอต้องถึน ด้านเมตตาจริกรรม การพูดต่อกันด้วยเมตตา ช่วยบอกแจ้งสิ่งที่เป็นประโยชน์ในการอยู่ร่วมกันกับคนในชุมชนอยู่เสมอ ด้านเมตตามโนกรรม การตั้งจิตปรารถนาดี สามารถยอมรับกันตามเป็นจริง ไม่ถือเป็นเรื่องที่จะแบ่งแยกรังเกียจกับคนในชุมชน ด้านสาธารณโภคี การแบ่งปันสิ่งของที่ได้มา แบ่งปันในสิ่งของที่ได้มาโดยชอบธรรมให้แก่คนในชุมชนอยู่เสมอ ได้รับคำยกย่องสรรเสริญจากการทำงานมาท่านจะบอกคนในชุมชนได้รับทราบ ด้านศีลสามัญญดา การประพฤติปฏิบัติอยู่ในสุจริต ไม่ทำตัวเป็นแกะดำในชุมชนและเคารพกฎระเบียบที่ตกลงยอมรับกันระหว่างคนในชุมชน เป็นตัวอย่างที่ดีในการรักษาความประพฤติรักษาระเบียบวินัย กฎระเบียบ ข้อบังคับแก่คนในชุมชน ด้านทิวฐิสามัญญดา เคารพรับฟังความคิดเห็นกัน ยอมรับในความคิดเห็นที่แตกต่างและสามารถสามารถอยู่ร่วมกับคนในชุมชนได้ เมื่อเกิดปัญหาทางความคิดเห็นที่ไม่ตรงกันกับคนในชุมชนท่านสามารถปรับความเข้าใจด้วยเหตุผลและหลักการ มีความสอดคล้องกับงานวิจัยของ พระมหาสุริยะ มหฺทโว (มาธรรม) (2564) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “การประยุกต์หลักสาราณียธรรมเพื่อส่งเสริมความผูกพันต่อองค์กรของบุคลากรเทศบาลในจังหวัดนครราชสีมา” พบว่า 1. ความผูกพันต่อองค์กรของบุคลากร ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน ประกอบด้วย ความเต็มใจและทุ่มเทในการทำงานเพื่อองค์กร ความภาคภูมิใจในการเป็นส่วนหนึ่งขององค์กร ความต้องการที่จะดำรงความเป็นสมาชิกภาพขององค์กร ความจงรักภักดีต่อองค์กรและความเสียสละเพื่อองค์กร พบว่าอยู่ในระดับมากทุกด้าน

3. ผลการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการพัฒนาชุมชน พบว่า การบูรณาการหลักพุทธธรรมเพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการพัฒนาชุมชน ในเทศบาลตำบลแวงน่าง อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งหมายความว่า ด้านเศรษฐกิจ โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ประชาชนมีการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องเพื่อเพิ่มศักยภาพการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ด้านสังคม โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ปัจจุบันสภาพสังคมเทศบาลตำบลแวงน่าง เป็นสังคมชนบททั้งสังคมเมือง การสร้างบ้านเรือนนิยมจ้างช่างและซื้ออุปกรณ์ก่อสร้างจากร้านค้า ด้านวัฒนธรรม โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เทศบาลตำบลแวงน่าง ให้ความสำคัญในการพัฒนาด้านต่างๆ และประชากรส่วนใหญ่นับถือศาสนาพุทธ ด้านสิ่งแวดล้อม โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ในพื้นที่ของเทศบาลส่วนมากเป็นพื้นที่สำหรับเพาะปลูก ที่อยู่

อาศัย ร้านค้า สถานประกอบการ ตามลำดับ ไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของ พระหมื่น ธิรจิตโต (สีทน) (2561) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “การพัฒนาชุมชนตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของหมู่บ้าน เศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบบ้านหนองเอะ อำเภอดงหลวง จังหวัด อุบลราชธานี” พบว่า การพัฒนาชุมชนตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบบ้านหนองเอะ อำเภอดงหลวง จังหวัด อุบลราชธานี โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก

4. การบูรณาการหลักพุทธธรรมเพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการพัฒนาชุมชน ในเทศบาลตำบลแวงน่าง อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้ ที่แตกต่างกัน มีส่วนร่วมต่อการพัฒนาพัฒนาชุมชน แตกต่างกัน จำแนกได้ดังนี้ ประชาชนที่มีเพศต่างกัน มีส่วนร่วมของประชาชนต่อการพัฒนาชุมชน ในเทศบาลตำบลแวงน่าง อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม ไม่แตกต่างกัน ประชาชนที่มีอายุต่างกัน มีส่วนร่วมของประชาชนต่อการพัฒนาชุมชน ในเทศบาลตำบลแวงน่าง อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม ไม่แตกต่างกัน ประชาชนที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีส่วนร่วมของประชาชนต่อการพัฒนาชุมชน ในเทศบาลตำบลแวงน่าง อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม แตกต่างกัน ประชาชนที่มีอาชีพกัน มีส่วนร่วมของประชาชนต่อการพัฒนาชุมชน ในเทศบาลตำบลแวงน่าง อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม ไม่แตกต่างกัน ประชาชนที่มีรายได้ต่างกัน มีส่วนร่วมของประชาชนต่อการพัฒนาชุมชน ในเทศบาลตำบลแวงน่าง อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม ไม่แตกต่างกัน ทำให้ทราบว่าไม่มีผลต่อการบูรณาการหลักพุทธธรรมเพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการพัฒนาชุมชน ในเทศบาลตำบลแวงน่าง อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ พระธวัชชัย สุนติธโม (วรรณนาวิน) (2561) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “ผลการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนในเขตเทศบาล เมืองสระแก้ว จังหวัดสระแก้ว โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล พบว่า ประชาชนที่มีอาชีพ และระดับการศึกษา ต่างกัน การมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนในเขตเทศบาลเมืองสระแก้ว แตกต่างกัน จึงยอมรับสมมติฐานการวิจัย ส่วนประชาชนที่มี เพศ อายุ และ รายได้ต่างกัน มีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนในเขตเทศบาลเมืองสระแก้ว ไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐานการวิจัย

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะทั่วไป

1. เทศบาลตำบลควรส่งเสริมแหล่งเงินทุนในการทำกิจการและประกอบอาชีพ
2. เทศบาลตำบลควรส่งเสริมให้ประชาชนมีอาชีพและรายได้เพิ่มขึ้นจากการดำเนินกิจกรรมโครงการของเทศบาลตำบล
3. เทศบาลตำบลควรส่งเสริมส่งเสริมให้คนในชุมชนมีการเก็บออมรายได้ไว้ใช้ในยามจำเป็น
4. เทศบาลตำบลควรส่งเสริมให้มีการพัฒนาและเสริมสร้างผลผลิตด้านต่าง ๆ จากทรัพยากรที่มีอยู่ในชุมชนเพื่อให้เกิดมูลค่าเพิ่ม คุ่มค่าประหยัด

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการพัฒนาชุมชน เพื่อพัฒนาให้ประชาชนและหน่วยงานของราชการในทุกภาคส่วนเข้ามามีส่วนร่วมมากขึ้น
2. ควรศึกษาว่ามีปัจจัยข้อใดบ้างที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการพัฒนาชุมชน ให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น
3. ควรศึกษาภาวะผู้นำที่มีต่อการพัฒนาชุมชนเพื่อเป็นการส่งเสริม สนับสนุน และแนะแนวทางในการพัฒนาการมีส่วนร่วมของประชาชนให้เกิดประโยชน์อย่างแท้จริง
4. ควรศึกษาว่าการบูรณาการหลักพุทธธรรมอื่น เพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการพัฒนาชุมชน

เอกสารอ้างอิง

- เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์. (2546). *การคิดเชิงวิเคราะห์*. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ: ชัคเชสมิเดีย.
- ฉันทวัฒน์ รัตนศักดิ์. (2555). *การบริหารราชการไทย*. เชียงใหม่ : สำนักวิชาการรัฐประศาสนศาสตร์ คณะรัฐศาสตร์ และรัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- พรธิดา วิเศษศิลปานนท์ และคณะ. (2556). *โครงการติดตามการเข้าถึงสิทธิของคนพิการและการพัฒนา รูปแบบระบบสวัสดิการที่ส่งเสริมการเข้าถึงสิทธิของคนพิการ*. กรุงเทพฯ: กรมส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ.
- พระเกรียงศักดิ์ กิตติปัญโญ (รักสนิท). (2560). *การมีส่วนร่วมของประชาชนในการกำหนดนโยบายการพัฒนา ชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบลประสงค์ อำเภอกำแพง จังหวัดสุราษฎร์ธานี*. วิทยานิพนธ์พุทธ ศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการพัฒนาสังคม. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราช วิทยาลัย.
- พระธวัชชัย สนธิธมโม (วรรณานัน). (2561). *การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนในเขตเทศบาล เมืองสระแก้ว จังหวัดสระแก้ว*. สารนิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระมหาสุริยะ มททโว (มาธรรม). (2564). *การประยุกต์หลักสสารนิยมเพื่อส่งเสริมความผูกพันต่อองค์กร ของบุคลากรเทศบาลในจังหวัดนครราชสีมา*. ดุษฎีนิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขารัฐประศาสนศาสตร์. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระมหาหรรษา ธมฺมหาโส และคณะ. (2555). *คู่มือปฏิบัติงานการบูรณาการพันธกิจ*. พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระหมื่น ธีรจิตโต (สีทน). (2561). *การพัฒนาชุมชนตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของหมู่บ้าน เศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบบ้านหนองเอะ อำเภอดุสิต จังหวัดอยุธยา*. วิทยานิพนธ์รัฐ ประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขารัฐประศาสนศาสตร์. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลง กรณราชวิทยาลัย.
- พัฒน์ บุญรัตพันธ์. (2517). *การสร้างพลังชุมชนโดยกระบวนการพัฒนาชุมชน*. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์ ไทยวัฒนาพานิช.
- ยุวัฒน์ วุฒิเมธี. (2526). *หลักการพัฒนาชุมชนและการพัฒนาชนบท*. กรุงเทพมหานคร: ไทยอนุเคราะห์ไทย.
- เรณูมาศ รักษาแก้ว. *การมีส่วนร่วมของประชาชน*. สถาบันพระปกเกล้า, Retrieved from: <http://wiki.kpi.ac.th/index.php?title=การมีส่วนร่วมของประชาชน>
- วิรัช วิรัชนิการวรรณ. (2551). *การพัฒนาเมือง และชนบทประยุกต์*. กรุงเทพฯ: โพรเพซ.
- สถาบันพระปกเกล้า. (2561). *รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย*. กรุงเทพมหานคร : สถาบันพระปกเกล้า.
- สถาบันพระปกเกล้า. *การมีส่วนร่วมของประชาชน*. Retrieved from: <https://wiki.kpi.ac.th/index.php?title=การมีส่วนร่วมของประชาชน/>
- ส่วนงานนโยบายและแผน. (2565). *แผนพัฒนาท้องถิ่น (พ.ศ. 2566-2570) เทศบาลตำบลแวงน่างอำเภอมือง จังหวัดมหาสารคาม*. มหาสารคาม: เทศบาลตำบลแวงน่างอำเภอมือง.
- สัญญา สัญญาวิวัฒน์. (2526) *การพัฒนา*. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพมหานคร: ไทยวัฒนาพานิช.
- อร เณลิมาพงษ์. (2542). *การพัฒนาชนบท*. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานสภาสถาบันราชภัฏ.
- อุทัย ดุลยเกษม และอรรถวิภาสวิทยาพงศ์. (2540). *ระบบการศึกษากับชุมชน : กรอบความคิดและข้อเสนอเพื่อ การวิจัย*. กรุงเทพมหานคร : แปลน พรินต์.
- Yamane, T. (1973). *Statistics: An Introductory Analysis*. 3rd Edition. New York: Harper and Row Publications.